

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. декана юридичного факультету



Надя МОСКАЛЮК

« 33 » 80120 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи



Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 33 » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій



Святослав ПИТЕЛЬ

« 33 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань: 08 Право

спеціальність: 081 Право

освітньо-професійна програма: «Право»

кафедра цивільного права і процесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг КПЗ	Самост. робота студ.	Разом	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	2	3	42	28	4	10	66	150	-	3
Заочна	2	3,4	8	4	-	-	138	150	-	4

31.08.2023 р.

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 1 від «26» серпня 2022 р).

Робочу програму склала професор кафедри цивільного права і процесу, д.ю.н., професор Валентина СЛОМА

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу, протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
д.ю.н., професор



Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності



Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП



Наталія ЧУДИК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

1. Опис дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)»

Дисципліна «Цивільне право (Загальна частина)»	Галузь спеціальності, вищої освіти	знань, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 08 Право		Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 081 Право		Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i> <i>Заочна – 3,4</i>
Кількість змістових модулів – 6	Ступінь вищої освіти – бакалавр		Лекції: <i>Денна – 42 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150			Самостійна робота: <i>Денна – 66 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг, КПЗ <i>Денна – 10 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 4</i>
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 5			Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)».

2.1. Мета вивчення дисципліни:

Метою дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» є формування у студентів теоретичних і прикладних знань у сфері цивільно-правових відносин, опанування основних категорій науки цивільного права, набуття знань, умінь і навичок, пов'язаних з особливостями правового регулювання майнових і особистих немайнових відносин.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення студентів із основними положеннями Загальної частини цивільного права України;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних знань з дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)»;
- вироблення у студентів вмінь характеризувати сутність цивільних правовідносин;
- набуття умінь тлумачити чинне цивільне законодавство;

- вироблення навичок застосовувати на практиці норми цивільного законодавства;
- формування практичних навичок розв'язання практичних ситуацій, складання документів тощо для їх використання у майбутній професійній діяльності.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність застосовувати норми та інститути права, зокнайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;
- здатність застосовувати правові принципи та доктрини;
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовами до вивчення дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» стало вивчення дисциплін: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Інформаційні технології в праві».

2.5. Результати навчання:

- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Зміст дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)»

Змістовий модуль № 1.

Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Об'єкти цивільних правовідносин.

Тема № 1. Цивільне право в системі права України.

Співвідношення публічного та приватного права. Цивільне право як приватне право. Предмет цивільного права. Майнові відносини, які регулюються цивільним правом. Особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом. Метод цивільно-правового регулювання. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права.

Література: [2, 53, 54, 59].

Тема № 2. Цивільне законодавство.

Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Система цивільного законодавства. Дія цивільного законодавства у часі, просторі, за колом осіб. Застосування цивільного законодавства за аналогією. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

Література: [1, 2, 22, 39].

Тема № 3. Цивільні правовідносини.

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Виникнення, зміна та припинення цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільно-

правових відносин. Об'єкти цивільно-правових відносин. Зміст цивільно-правових відносин. Класифікація цивільних правовідносин.

Література: [2, 53, 54].

Тема № 4. Об'єкти цивільних правовідносин.

Поняття та види об'єктів цивільних правовідносин. Речі як об'єкти цивільних правовідносин. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та основні види цінних паперів. Послуги та дії як об'єкти цивільних правовідносин. Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.

Література: [2, 11, 20, 21, 25, 39, 41, 62].

Змістовий модуль № 2.

Суб'єкти цивільних правовідносин. Правочини.

Тема № 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття правоздатності та дієздатності фізичної особи. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Поняття та види цивільної дієздатності. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. Опіка та піклування. Місце проживання фізичної особи. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності. Акти цивільного стану.

Література: [2, 3, 14, 19].

Тема № 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття та ознаки юридичної особи. Правоздатність і дієздатність юридичної особи. Види юридичних осіб. Порядок і способи утворення юридичних осіб. Філії та представництва юридичної особи. Припинення діяльності юридичної особи. Реорганізація та її способи. Ліквідація юридичної особи.

Література: [2, 6, 7, 8, 9, 10, 37, 58].

Тема № 7. Держава і територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття, зміст та особливості цивільної правосуб'єктності держави. Випадки участі держави у цивільних правовідносинах. Особливості участі територіальних громад у цивільних правовідносинах.

Література: [2, 53, 54].

Тема № 8. Правочини.

Поняття та види правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма правочину. Зміст правочину. Поняття недійсного правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Фіктивні та удавані правочини. Правові наслідки недійсності частини правочину.

Література: [2, 35, 36, 50].

Змістовий модуль № 3.

Представництво і довіреність. Строки. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи.

Тема № 9. Представництво і довіреність.

Поняття представництва та повноваження представника. Підстави виникнення та види представництва. Поняття, форма та строк дії довіреності. Передоручення та припинення довіреності.

Література: [2, 43, 54].

Тема № 10. Строки. Позовна давність.

Поняття та види строків у цивільному праві. Строки та терміни. Строк позовної давності. Відмінність строків позовної давності від інших строків у цивільному праві. Види строків позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності. Зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Література: [2, 17, 53].

Тема № 11. Здійснення та захист цивільних прав.

Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Поняття та способи захисту цивільного права. Забезпечення виконання цивільного обов'язку. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.

Література: [2, 27, 31, 40, 44, 50].

Тема № 12. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Захист особистих немайнових прав.

Література: [1, 2, 16, 18, 23, 57, 60, 61].

Змістовий модуль № 4.

Право власності.

Тема № 13. Право власності.

Поняття права власності. Підстави виникнення та припинення права власності. Зміст права власності. Форми права власності. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором.

Література: [2, 15, 26, 30, 46, 47].

Тема № 14. Право приватної власності фізичних осіб.

Поняття права власності. Підстави виникнення та припинення права власності фізичних осіб. Суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права приватної власності. Зміст і здійснення фізичними особами права приватної власності.

Література: [2, 4, 30].

Тема № 15. Право приватної власності юридичних осіб.

Поняття та ознаки права приватної власності юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права приватної власності юридичних осіб. Право власності господарських товариств. Право власності господарських об'єднань. Право приватної власності громадських об'єднань та благодійних фондів. Право власності професійних спілок і релігійних організацій.

Література: [2, 4, 30].

Тема № 16. Право державної власності.

Поняття та ознаки права державної власності. Підстави виникнення права державної власності. Суб'єкти та об'єкти права державної власності. Здійснення права державної власності.

Література: [2, 4, 30, 34].

Тема № 17. Право комунальної власності.

Поняття права комунальної власності. Підстави виникнення права комунальної власності. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності. Здійснення права комунальної власності.

Література: [2, 4, 30].

Змістовий модуль № 5.

Захист права власності. Загальні положення про зобов'язання.

Тема № 18. Право спільної власності.

Поняття права спільної власності та її види. Поняття спільної часткової власності. Права та обов'язки співвласників. Право переважної купівлі частки у спільній власності. Право спільної сумісної власності.

Література: [2, 3, 30].

Тема № 19. Речові права на чуже майно.

Поняття та види речових прав. Володіння чужим майном. Поняття та підстави виникнення сервітутів. Види сервітутів. Правова природа емфітевзису. Поняття та підстави виникнення суперфіцію.

Література: [2, 30, 51].

Тема № 20. Захист права власності.

Основні засади захисту права власності. Система цивільно-правових засобів захисту права власності. Віндикаційний позов. Негаторний позов. Позов про виключення майна з опису (звільнення з-під арешту). Позов про визнання права власності.

Література: [2, 29, 30, 38].

Тема № 21. Правове регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю.

Поняття права інтелектуальної власності. Джерела правового регулювання відносин, пов'язаних інтелектуальною діяльністю. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Авторське право та суміжні права.

Література: [2, 5, 24, 49, 55].

Тема № 22. Загальні положення про зобов'язання.

Поняття та система зобов'язального права. Підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правового зобов'язання. Система цивільно-правових зобов'язань.

Література: [2, 42, 53].

Змістовий модуль № 6.

Цивільно-правовий договір. Виконання та припинення зобов'язань.

Тема № 23. Цивільно-правовий договір.

Поняття та значення договору. Зміст договору. Форма цивільно-правового договору. Види договору. Укладення, зміна та розірвання договору.

Література: [2, 32, 33, 56].

Тема № 24. Виконання зобов'язань.

Поняття виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання. Строк, місце та спосіб виконання. Предмет виконання.

Література: [2, 42, 45, 56].

Тема № 25. Забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття та загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язань. Поняття та значення неустойки. Види неустойки. Завдаток, його відмінність від авансу. Поняття поруки. Гарантія як вид забезпечення зобов'язань. Поняття, функції та сфера застосування застави. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язань. Довірча власність.

Література: [2, 6, 12, 13, 52].

Тема № 26. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Поняття та особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Форми та види цивільно-правової відповідальності. Загальні та спеціальні умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.

Література: [2, 28, 48].

Тема № 27. Припинення зобов'язання.

Поняття та способи припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання зарахуванням. Домовленість сторін як спосіб припинення зобов'язання. Неможливість виконання як спосіб припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі. Випадки припинення зобов'язання смертю фізичної особи. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.

Література: [2, 53, 54].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)»

(денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Прак-тичні	Тренінг, КПЗ	Індиві-дуальна роб	Самос-тійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль № 1. Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Об'єкти цивільних правовідносин.						
Тема № 1. Цивільне право в системі права України.	2	2	1	1	2	усне опитування, тестування
Тема № 2. Цивільне законодавство.					2	
Тема № 3. Цивільні правовідносини.	2	2			2	кейси, тестування
Тема № 4. Об'єкти цивільних правовідносин.					2	
Змістовий модуль № 2. Суб'єкти цивільних правовідносин. Правочини.						
Тема № 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	1	1		2	кейси, тестування
Тема № 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	1			2	кейси, тестування

Тема № 7. Держава і територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	1			2	кейси, тестування
Тема № 8. Правочини	2	1			2	кейси, тестування
Змістовий модуль № 3. Представництво і довіреність. Строки. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи.						
Тема № 9. Представництво і довіреність.	2	1	2	1	2	кейси, усне опитування,
Тема № 10. Строки. Позовна давність.	2	1			2	тестування, усне опитування
Тема № 11. Здійснення та захист цивільних прав.	2	1			2	кейси, тестування
Тема № 12. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.	2	1			2	кейси, тестування
Змістовий модуль № 4. Право власності.						
Тема № 13. Право власності.	2	1	2	1	2	кейси, тестування
Тема № 14. Право приватної власності фізичних осіб.	2	1			2	усне опитування, тестування
Тема № 15. Право приватної власності юридичних осіб.					2	
Тема № 16. Право державної власності.	2	2			2	кейси, тестування
Тема № 17. Право комунальної власності.					2	
Змістовий модуль № 5. Захист права власності. Загальні положення про зобов'язання.						
Тема № 18. Право спільної власності	2	1	2	1	2	кейси, усне опитування
Тема № 19. Речові права на чуже майно.	2	1			2	кейси, тестування
Тема № 20. Захист права власності.	2	1			2	кейси, тестування
Тема № 21. Правове регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю.	2	1			2	кейси, усне опитування
Тема № 22. Загальні положення про зобов'язання.	2	2			4	кейси, тестування, усне опитування
Змістовий модуль № 6. Цивільно-правовий договір. Виконання та припинення зобов'язань.						

Тема № 23. Цивільно-правовий договір.	2	2	2		4	кейси, усне опитування
Тема № 24. Виконання зобов'язань.					4	
Тема № 25. Забезпечення виконання зобов'язань.	2	2			4	кейси, тестування
Тема № 26. Відповідальність за порушення зобов'язання.	2	2			4	кейси, усне опитування
Тема № 27. Припинення зобов'язання.					4	
Разом	42	28	10	4	66	

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль № 1. Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Об'єкти цивільних правовідносин.			
Тема № 1. Цивільне право в системі права України.	2		6
Тема № 2. Цивільне законодавство.			6
Тема № 3. Цивільні правовідносини.			6
Тема № 4. Об'єкти цивільних правовідносин.			6
Змістовий модуль № 2. Суб'єкти цивільних правовідносин. Правочини.			
Тема № 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	2	6
Тема № 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.			4
Тема № 7. Держава і територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.			6
Тема № 8. Правочини	2		6
Змістовий модуль № 3. Представництво і довіреність. Строки. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи.			
Тема № 9. Представництво і довіреність.			6
Тема № 10. Строки. Позовна давність.			6
Тема № 11. Здійснення та захист цивільних прав.			6
Тема № 12. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.			6
Змістовий модуль № 4. Право власності.			

Тема № 13. Право власності.	2	2	4
Тема № 14. Право приватної власності фізичних осіб.			6
Тема № 15. Право приватної власності юридичних осіб.			6
Тема № 16. Право державної власності.			6
Тема № 17. Право комунальної власності.			6
Змістовий модуль № 5. Захист права власності. Загальні положення про зобов'язання.			
Тема № 18. Право спільної власності			8
Тема № 19. Речові права на чуже майно.			4
Тема № 20. Захист права власності.			4
Тема № 21. Правове регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю.			4
Тема № 22. Загальні положення про зобов'язання.			4
Змістовий модуль № 6. Цивільно-правовий договір. Виконання та припинення зобов'язань.			
Тема № 23. Цивільно-правовий договір.			4
Тема № 24. Виконання зобов'язань.			4
Тема № 25. Забезпечення виконання зобов'язань.			4
Тема № 26. Відповідальність за порушення зобов'язання.			2
Тема № 27. Припинення зобов'язання.			2
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять.

Практичне заняття №1.

Тема 1: Цивільне право в системі права України.

Мета: Ознайомлення з основними поняттями цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та предмет цивільного права.
2. Метод та функції цивільного права.
3. Принципи та система цивільного права.

Література: [2, 53, 54, 59].

Тема 2: Цивільне законодавство.

Мета: Характеристика основних джерел цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства.

2. Дія цивільного законодавства у часі, просторі, за колом осіб.
3. Застосування цивільного законодавства за аналогією. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

Література: [1, 2, 22, 39].

Практичне заняття № 2

Тема 3: Цивільні правовідносини.

Мета: Вивчення структури та видів цивільних правовідносин.

Питання для обговорення:

1. Поняття та особливості цивільних правовідносин.
2. Виникнення, зміна та припинення цивільних правовідносин.
3. Елементи цивільних правовідносин.
4. Класифікація цивільних правовідносин.

Література: [2, 53, 54].

Тема 4: Об'єкти цивільних правовідносин.

Мета: Характеристика видів об'єктів цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види об'єктів цивільних правовідносин.
2. Речі як об'єкти цивільних правовідносин.
3. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
4. Поняття та основні види цінних паперів.
5. Послуги та дії як об'єкти цивільних правовідносин.
6. Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин.
7. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.

Література: [2, 11, 20, 21, 25, 39, 41, 62].

Практичне заняття № 3.

Тема 5: Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Мета: Характеристика правового статусу фізичної особи.

Питання для обговорення:

1. Поняття правоздатності та дієздатності фізичної особи. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права.
2. Поняття та види цивільної дієздатності.
3. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною.
4. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою.
5. Опіка та піклування.

Література: [2, 3, 14, 19].

Тема 6: Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Мета: Характеристика правового статусу юридичних осіб як суб'єктів цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки юридичної особи.
2. Види юридичних осіб.
3. Порядок і способи утворення юридичних осіб.
4. Філії та представництва юридичної особи.
5. Припинення діяльності юридичної особи.

Література: [2, 6, 7, 8, 9, 10, 37, 58].

Практичне заняття № 4.

Тема 7: Держава і територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.

Мета: Вивчення правового статусу держави та територіальних громад.

Питання для обговорення:

1. Поняття, зміст та особливості цивільної правосуб'єктності держави.
2. Участь держави у цивільних правовідносинах.
3. Особливості участі територіальних громад у цивільних правовідносинах.

Література: [2, 53, 54].

Тема 8: Правочини.

Мета: Вивчення змісту, форми та видів правочинів.

Питання для обговорення:

1. Поняття правочину.
2. Види правочинів.
3. Умови дійсності правочинів.
4. Поняття та види недійсних правочинів.

Література: [2, 35, 36, 50].

Практичне заняття № 5**Тема 9: Представництво і довіреність.**

Мета: Характеристика підстав виникнення представництва та видів довіреності.

Питання для обговорення:

1. Поняття представництва та повноваження представника.
2. Підстави виникнення та види представництва.
3. Поняття, форма та строк дії довіреності.
4. Передоручення та припинення довіреності.

Література: [2, 43, 54].

Тема 10: Строки. Позовна давність.

Мета: Дослідження строків у цивільному праві.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види строків у цивільному праві.
2. Строк позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності.
3. Зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності.
4. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Література: [2, 17, 53].

Практичне заняття № 6.**Тема 11: Здійснення та захист цивільних прав.**

Мета: Характеристика способів здійснення та захисту цивільних прав.

Питання для обговорення:

1. Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав.
2. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві.
3. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.
4. Поняття та способи захисту цивільного права.

Література: [2, 27, 31, 40, 44, 50].

Тема 12: Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.

Мета: Характеристика основних видів особистих немайнових прав.

Питання для обговорення:

1. Поняття особистого немайнового права.
2. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
3. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
4. Захист особистих немайнових прав.

Література: [1, 2, 16, 18, 23, 57, 60, 61].

Практичне заняття № 7.

Тема 13: Право власності.

Мета: Характеристика права власності як одного з інститутів цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст права власності.
2. Підстави виникнення та припинення права власності.
3. Форми права власності.
4. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором.

Література: [2, 15, 26, 30, 46, 47].

Тема 14: Право приватної власності фізичних осіб.

Мета: Характеристика підстав виникнення права приватної власності фізичних осіб.

Питання для обговорення:

1. Поняття права приватної власності фізичних осіб.
2. Підстави виникнення та припинення права власності фізичних осіб.
3. Зміст і здійснення фізичними особами права приватної власності.

Література: [2, 4, 30].

Тема 15: Право приватної власності юридичних осіб.

Мета: Характеристика підстав виникнення права приватної власності юридичних осіб.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки права приватної власності юридичних осіб.
2. Право власності господарських товариств.
3. Право власності господарських об'єднань.
4. Право приватної власності громадських об'єднань та благодійних фондів.
5. Право власності професійних спілок і релігійних організацій.

Література: [2, 4, 30].

Практичне заняття № 8

Тема 16: Право державної власності.

Мета: Характеристика особливостей здійснення права державної власності.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки права державної власності.
2. Підстави виникнення права державної власності.
3. Здійснення права державної власності.

Література: [2, 4, 30, 34].

Тема 17: Право комунальної власності.

Мета: Характеристика особливостей здійснення права комунальної власності.

Питання для обговорення:

1. Поняття права комунальної власності.
2. Підстави виникнення права комунальної власності.
3. Здійснення права комунальної власності.

Література: [2, 4, 30].

Практичне заняття № 9

Тема 18: Право спільної власності.

Мета: Характеристика видів спільної власності та особливостей їх здійснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття права спільної власності та її види.
2. Поняття спільної часткової власності.
3. Права та обов'язки співвласників. Право переважної купівлі частки у спільній власності.
4. Право спільної сумісної власності.

Література: [2, 3, 30].

Тема 19: Речові права на чуже майно.

Мета: Характеристика окремих видів речових прав.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види речових прав.
2. Володіння чужим майном.
3. Поняття та види сервітутів.
4. Емфітевзис та суперфіцій.

Література: [2, 30, 51].

Практичне заняття № 10

Тема 20: Захист права власності.

Мета: Вивчення способів захисту права власності.

Питання для обговорення:

1. Система цивільно-правових засобів захисту права власності.
2. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
3. Захист прав власника від порушень, не поєднаних з позбавленням володіння (негаторний позов).
4. Позов про виключення майна з опису (звільнення з-під арешту).
5. Позов про визнання права власності.
6. Зобов'язальні способи захисту права власності.

Література: [2, 29, 30, 38].

Тема 21: Правове регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю.

Мета: Характеристика права інтелектуальної власності як інституту цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Джерела правового регулювання відносин, пов'язаних інтелектуальною діяльністю.
3. Суб'єкти, об'єкти та зміст права інтелектуальної власності.
4. Авторське право та суміжні права.

Література: [2, 5, 24, 49, 55].

Практичне заняття № 11

Тема 22: Загальні положення про зобов'язання.

Мета: Вивчення основних елементів цивільно-правових зобов'язань.

Питання для обговорення:

1. Поняття та система зобов'язального права.
2. Підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань.
3. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правового зобов'язання.
4. Система цивільно-правових зобов'язань.

Література: [2, 42, 53].

Практичне заняття № 12

Тема 23: Цивільно-правовий договір.

Мета: Характеристика цивільно-правового договору як інституту зобов'язального права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення договору.
2. Зміст цивільно-правового договору.
3. Форма цивільно-правового договору.
4. Види договору.
5. Укладення, зміна та розірвання договору.

Література: [2, 32, 33, 56].

Тема 24: Виконання зобов'язань.

Мета: Вивчення основних принципів і способів виконання зобов'язань.

Питання для обговорення:

1. Поняття та принципи виконання зобов'язань.
2. Суб'єкти виконання.
3. Строк, місце та спосіб виконання.
4. Предмет виконання.

Література: [2, 42, 45, 56].

Практичне заняття № 13.**Тема 25: Забезпечення виконання зобов'язань.**

Мета: Характеристика основних видів забезпечення цивільно-правових зобов'язань.

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Поняття та значення неустойки. Види неустойки.
3. Завдаток, його відмінність від авансу.
4. Поняття поруки.
5. Гарантія як вид забезпечення зобов'язань.
6. Поняття, функції та сфера застосування застави.
7. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язань.
8. Довірча власність.

Література: [2, 6, 12, 13, 52].

Практичне заняття № 14**Тема 26: Відповідальність за порушення зобов'язання.**

Мета: Характеристика підстав і видів цивільно-правової відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Поняття та особливості цивільно-правової відповідальності.
2. Функції цивільно-правової відповідальності.
3. Форми та види цивільно-правової відповідальності.
4. Загальні та спеціальні умови цивільно-правової відповідальності.
5. Підстави звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.

Література: [2, 28, 48].

Тема 27: Припинення зобов'язання.

Мета: Вивчення основних способів припинення цивільно-правових зобов'язань.

Питання для обговорення:

1. Поняття припинення зобов'язання.
2. Способи припинення зобов'язання.

Література: [2, 53, 54].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) є видом індивідуальної позааудиторної роботи студента, метою якого є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

КПЗ з дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» виконується самостійно кожним студентом на основі визначених умов. КПЗ охоплює усі теми дисципліни та оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових модулів з дисципліни та передбачає його захист. КПЗ включає 2 етапи: 1) теоретична частина (обґрунтування окремих теоретико-правових питань); 2) практична частина - розв'язування задачі у сфері цивільних правовідносин.

Пропоновані теоретичні питання КПЗ:

Змістовий модуль № 1. Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Об'єкти цивільних правовідносин.

1. Цивільне право як приватне право.
2. Майнові відносини, які регулюються цивільним правом.
3. Особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом.
4. Принципи цивільного права.
5. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства.
6. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
7. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.
8. Суб'єкти цивільно-правових відносин.
9. Зміст цивільно-правових відносин.
10. Речі як об'єкти цивільних правовідносин.
11. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
12. Акція як цінний папір.
13. Облігація як цінний папір.
14. Вексель як цінний папір.
15. Послуги та дії як об'єкти цивільних правовідносин.
16. Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин.

Змістовий модуль № 2. Суб'єкти цивільних правовідносин. Правочини.

1. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права.
2. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи.
3. Визнання фізичної особи недієздатною.
4. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою.
5. Опіка та піклування.
6. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності.
7. Поняття та ознаки юридичної особи.
8. Правовий статус акціонерних товариств.
9. Правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю.
10. Правовий статус товариства з додатковою відповідальністю.
11. Правовий статус повного товариства.
12. Правовий статус командитного товариства.
13. Державна реєстрація юридичної особи та її правове значення.
14. Реорганізація юридичної особи та її способи.
15. Ліквідація юридичної особи.
16. Види правочинів.
17. Умови дійсності правочинів.
18. Недійсні правочини.

Змістовий модуль № 3. Представництво і довіреність. Строки. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи.

1. Підстави виникнення та види представництва.
2. Повноваження представника
3. Поняття та форма довіреності.
4. Передоручення та припинення довіреності.
5. Поняття та види строків у цивільному праві.
6. Строк позовної давності.
7. Зупинення строків позовної давності.
8. Переривання строків позовної давності.
9. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.
10. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.

11. Поняття особистого немайнового права.
12. Види особистих немайнових прав.
13. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
14. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
15. Захист особистих немайнових прав.

Змістовий модуль № 4. Право власності.

1. Поняття власності та права власності.
2. Підстави виникнення та припинення права власності.
3. Форми права власності.
4. Зміст права власності.
5. Підстави виникнення права власності фізичних осіб.
6. Поняття та ознаки права приватної власності юридичних осіб.
7. Право власності господарських товариств.
8. Право власності господарських об'єднань.
9. Право приватної власності громадських об'єднань та благодійних фондів.
10. Право власності професійних спілок і релігійних організацій.
11. Підстави виникнення права державної власності.
12. Здійснення права державної власності.
13. Підстави виникнення права комунальної власності.
14. Здійснення права комунальної власності.

Змістовий модуль № 5. Захист права власності. Загальні положення про зобов'язання.

1. Поняття права спільної власності та її види.
2. Поняття спільної часткової власності.
3. Право спільної сумісної власності.
4. Поняття та види речових прав.
5. Володіння чужим майном.
6. Поняття та види сервітутів.
7. Емфітевзис та суперфіцій.
8. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
9. Захист прав власника від порушень, не поєднаних з позбавленням володіння (негаторний позов).
10. Позов про виключення майна з опису (звільнення з-під арешту).
11. Позов про визнання права власності.
12. Джерела правового регулювання відносин, пов'язаних інтелектуальною діяльністю. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
13. Об'єкти права інтелектуальної власності.
14. Авторське право та суміжні права.
15. Підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань.
16. Система цивільно-правових зобов'язань.

Змістовий модуль № 6. Цивільно-правовий договір. Виконання та припинення зобов'язань.

1. Поняття та значення договору.
2. Зміст договору.
3. Види договору.
4. Укладення, зміна та розірвання договору.
5. Принципи виконання зобов'язань.
6. Строк, місце та спосіб виконання.
7. Поняття та загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язань.
8. Поняття та значення неустойки.
9. Завдаток, його відмінність від авансу.

10. Поняття поруки як виду забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань.
11. Гарантія як вид забезпечення зобов'язань.
12. Поняття, функції та сфера застосування застави.
13. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язань.
14. Довірча власність як вид забезпечення виконання зобов'язань.
15. Поняття та особливості цивільно-правової відповідальності.
16. Форми та види цивільно-правової відповідальності.
17. Припинення зобов'язання зарахуванням.
18. Домовленість сторін як спосіб припинення зобов'язання.
19. Немоżliвість виконання як спосіб припинення зобов'язання.
20. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі.
21. Випадки припинення зобов'язання смертю фізичної особи.
22. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.

Практична складова КПЗ:

Вирішення ситуативного завдання

7. Самостійна робота

денна форма навчання

№ п/п	Тематика	Кількість годин
1	Суспільні відносини, які регулюються цивільним правом: особливості розмежування	2
2	Юридичне значення рішень і висновків Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України та Вищого Господарського Суду України.	2
3	Види цивільних правовідносин	2
4	Цінні папери та гроші як об'єкти цивільних правовідносин	2
5	Опіка та піклування	2
6	Правовий статус акціонерних товариств	2
7	Територіальна громада як суб'єкт цивільних правовідносин	2
8	Правові наслідки недійсності правочину чи його частини.	2
9	Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень	2
10	Правові наслідки пропуску строку позовної давності	2
11	Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.	2
12	Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи.	2
13	Зміст права власності	2
14	Підстави виникнення права приватної власності фізичних осіб	2
15	Право власності юридичних осіб приватного права	2
16	Здійснення права державної власності	2
17	Підстави виникнення права комунальної власності	2
18	Право спільної сумісної власності подружжя	2
19	Види сервітутів	2
20	Речово-правові засоби захисту права власності	2
21	Авторське право	2
22	Елементи цивільно-правового зобов'язання	4
23	Укладення цивільно-правового договору	2
24	Види цивільно-правових договорів	2
25	Способи виконання зобов'язань	4
26	Речово-правові види забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань	2
27	Зобов'язально-правові види забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань	2

28	Види цивільно-правової відповідальності	4
29	Способи припинення зобов'язань	4
Разом		66

заочна форма навчання

№ п/п	Тематика	Кількість годин
1	Суспільні відносини, які регулюються цивільним правом: особливості розмежування	6
2	Юридичне значення рішень і висновків Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України та Вищого Господарського Суду України.	6
3	Види цивільних правовідносин	6
4	Цінні папери та гроші як об'єкти цивільних правовідносин	6
5	Опіка та піклування	6
6	Правовий статус акціонерних товариств	2
7	Особливості правового регулювання діяльності товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю	2
8	Територіальна громада як суб'єкт цивільних правовідносин	6
9	Правові наслідки недійсності правочину чи його частини.	6
10	Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень	6
11	Види строків позовної давності	4
12	Правові наслідки пропуску строку позовної давності	2
13	Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.	6
14	Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи.	6
15	Похідні способи набуття права власності.	2
16	Зміст права власності	2
17	Підстави виникнення права приватної власності фізичних осіб	6
18	Право власності юридичних осіб приватного права	6
19	Здійснення права державної власності	6
20	Підстави виникнення права комунальної власності	6
21	Право спільної сумісної власності подружжя	8
22	Земельні сервітути	2
23	Особисті сервітути	2
24	Речово-правові засоби захисту права власності	4
25	Авторське право	4
26	Елементи цивільно-правового зобов'язання	4
27	Укладення цивільно-правового договору	2
28	Види цивільно-правових договорів	2
29	Способи виконання зобов'язань	4
30	Речово-правові види забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань	2
31	Зобов'язально-правові види забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань	2
32	Види цивільно-правової відповідальності	2
33	Способи припинення зобов'язань	2
Разом		138

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками,

навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, ситуаційними завданнями).

8. Тренінг з дисципліни

Трeнінг (англ. *training*) — це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. *to train* — виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування — система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.
3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. Підведення підсумків. Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу

1. Об'єкти цивільних правовідносин в умовах рекодифікації цивільного законодавства.
2. Форми захисту цивільних прав.
3. Здійснення права власності на земельні ділянки.
4. Захист права власності.
5. Відповідальність за порушення зобов'язання.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- тести, ситуаційні завдання (кейси);
- поточне опитування;
- підсумкове експрес-опитування;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (РКР)	Заліковий модуль 3 (КППЗ)	Екзамен	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
1. Опитування під час занять	1. Опитування під час занять	1. Підготовка КППЗ = 40 балів.	1. Тестові завдання (10	100

(1-13 теми по 5 балів) = 65 балів. 2. Письмова робота (1-13 теми) = 35 балів.	(14-27 теми по 5 балів) = 70 балів. 2. Письмова робота (14-27 теми) = 30 балів.	2. Захист КПЗ = 40 балів. 3. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	тестів по 2 бали) = 20 балів. 2. Теоретичне запитання = 30 балів. 3. Практичне завдання = 50 балів.
----------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-27
2.	Система <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-27
3.	Пакет презентаційних матеріалів	1-27
4.	Використання Інтернет-ресурсів: 1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України. 2. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. 3. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України. 4. www.court.gov.ua – Офіційний портал Судової влади України. 5. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 6. www.court.gov.ua/reystri-ta-sistemi/ – Державний реєстр судових рішень	1-27

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
4. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
7. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
8. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
9. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
11. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
12. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>
13. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
14. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>
15. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
16. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові: Закон України від 30.09.2020 р. № 931-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#n249>

ЛІТЕРАТУРА

17. Бельо Л.Ю., Ткаченко М.А. Інститут позовної давності у праві зарубіжних країн та України: порівняльно-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 32-37.
18. Блащук Т. Право на медичну допомогу та його реалізація в умовах пандемії COVID-19. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 5-12.
19. Боднар Т.В. Деякі питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із майновими правами дитини. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 38-44.
20. Грущинська Н. Характеристика нерухомого майна як об'єкта цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 23-30.
21. Грущинська Н.І., Тур О.Т. Підприємство як єдиний майновий комплекс – обороздатний об'єкт цивільних прав. *Право і суспільство*. 2023. № 2. Т. 1. С. 53-59.
22. Дайджест судової практики у сфері цивільного права та процесу за I півріччя 2022 року. Випуск 1. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%94%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D>

23. Дзюба А.Є. Цивільно-правовий механізм надання згоди на посмертне донорство органів і тканин у цілях трансплантації: європейський досвід та українські перспективи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 6 (47). С. 34-38.
24. Дюкарєва-Бержаніна К.Ю. Сучасні законодавчі реалії щодо набуття авторських майнових прав на об'єкти, створені у зв'язку із виконанням трудового договору чи на замовлення. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 57-62.
25. Заболотна Н.Я. Інформація як самостійний об'єкт цивільного права: теоретичне дослідження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 104-106.
26. Ільків О.В. Право володіння як передумова набуття права власності за набувальною давністю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 6. Т. 1. С. 44-49.
27. Карнаух Б. Зловживання правом та його правові наслідки. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 31-36.
28. Комарницька І.І., Буцяк М. Поняття, ознаки та види цивільно-правової відповідальності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 159-162.
29. Короед С.О. Відступлення права власника на витребування нерухомого майна з чужого незаконного володіння (цесія ввідакаційної вимоги). *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 1. С. 19-24.
30. Майданик Р.А. Речове право: підручник. Київ : Алерта, 2019. 1102 с.
31. Марченко В. Щодо питання здійснення нотаріусом захисту суб'єктивних цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 31-35.
32. Мороз О.В. Зміст цивільно-правового договору. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 69-74.
33. Мороз О.В. Поняття цивільно-правового договору. *Право і суспільство*. 2023. № 1. С. 90-95.
34. Москалюк Н. Право оперативного управління в системі речових суб'єктивних цивільних прав. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 1. С. 158-163.
35. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо визнання односторонніх правочинів недійсними. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/KCS_26_01_2_021.pdf
36. Опанащук Ю. Парадигмальні підходи до сутності нотаріального посвідчення правочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 27-31.
37. Парасюк М.В. Сутність і правова природа юридичної особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. С. 76-80.
38. Практика Верховного Суду у справах про захист речових прав. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/praktika-verhovnogo-sudu-u-spravah-pro-zahist-rechovih-prav.html>
39. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н.С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. та перероб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 908 с.
40. Рим Т.Я. Зміна та припинення інвестиційних правовідносин як спосіб захисту цивільних прав та інтересів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 2. С. 72-76.
41. Скрипник В. Аліменти як об'єкти цивільних право. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 60-65.
42. Слома В.М. Цивільно-правові зобов'язання з множинністю суб'єктів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 384 с.
43. Слома В.М. Участь представника у цивільних правовідносинах. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 4 (24). С. 119-123.
44. Слома В., Москалюк Н. Межі та обмеження здійснення цивільних прав. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Вип. 2 (30). С. 109-114.

45. Слома В.М. Відступлення права вимоги та переведення боргу у зобов'язаннях з множинністю осіб. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 2 (22). С. 113-118.
46. Спасибо-Фатєєва І. Значення державної реєстрації для набуття права власності на нерухомість. *Право України*. 2020. № 11. С. 127-141.
47. Спесівцев Д.С. Проблеми визнання права власності на об'єкт незавершеного будівництва в контексті сучасних законодавчих ініціатив. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2021 № 49. С. 94-97.
48. Стефанчук М. Особливості договірної відповідальності в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 1 (33). С. 166-172.
49. Тарасенко Л.Л. Новий закон про авторське право (2022): виклики та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 171-174.
50. Ткачук А.В. Співвідношення зобов'язальних способів захисту цивільних прав (реституція та кондиція). *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 1. С. 49-54.
51. Ходико Ю.Є. Правовий режим об'єкта речових прав на чужу річ. *Право і суспільство*. 2023. № 2. Т. 2. С. 77-83.
52. Ходирева А. Звернення стягнення на майно, передане в довірчу власність: окремі питання. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 21-25.
53. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стереотипне. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
54. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. Київ: 2018. 736 с.
55. Яшарова М.М., Матюшенко М.В. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. *Право і суспільство*. 2023. № 1. С. 101-106.
56. Draft Common Frame of Reference (DCFR). URL: <https://www.trans-lex.org/400725/outline-edition/>
57. Galyna Myronova. Digitalization of healthcare in Ukraine: legal support of public and private interests. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. № 3. С. 40-47/
58. Liliana Sishchuk, Viktoriia Vasylieva. Particularities of functioning of the general meeting of a joint-stock company under martial law. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. № 3. С. 48-55.
59. Roman Tashian. Invalid transactions in private law doctrine. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 11. С. 42-47.
60. Taras Sofiiuk, Larysa Neskorodzhena, Yuliia Kabenok. The right of the natural person to individuality. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 11. С. 27-41.
61. Vladyslav Teremetskyi, Olga Avramova, Olexander Svitlychnyy, Valentyna Sloma, Oleh Bodnarchuk, Armeni Telestakova, Veronika Kokhan. Housing Rights Protection in the Context of Legislation and Judicial Practice of Ukraine. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Volume 24 (Special Issue 1). URL: <https://www.abacademies.org/articles/housing-rights-protection-in-the-context-of-legislation-and-judicial-practice-of-ukraine-11392.html>
62. Nataliia Maika, Natalia Kalyniuk, Valentyna Sloma, Liudmyla Sheremeta, Leonid Kravchuk, Kateryna Stefanyshyn and Larysa Kravchuk. Basic of Medicinal Products Reimbursement: A Comparative-legal Analysis to Ukraine: An update. *Biomedical and Pharmacology Journal*. 2021. №14 (2). URL: <https://biomedpharmajournal.org/vol14no2/basic-of-medicinal-products-reimbursement-a-comparative-legal-analysis-to-ukraine-an-update/>